

Unora le place la hotel, să umble nomazi și să doarmă unde se nimerește. N-au nevoie de al doilea înveliș, cel de peste haine, carapacea casei, în care îți faci culcuș, „home”. Eu, chiar dacă mai dau raite pe afară, trebuie să am unde să mă întorc.

Cochilia mea, în care am crescut ca o perlă, era „la șosea”. Tata cumpăraseră după primul război mondial un teren, pe atunci la marginea orașului, în spre lacurile de la nord, pline de stuf sălbatec. În actuala piață Charles de Gaulle (zisă și „Aviator de Gaulle”). Unde acum e statuia lui Paul Neagu (poreclită „nasturele”, de fapt „Prescura”) era pe un dâmb o cârciumă cu acoperiș povârnit, unde beau ciobanii care veneau să-și vândă la oraș oile și mieii, lăsând turmele să pască pe câmpia care avea să devină șoseaua Jianu, denumită mai târziu Bulevardul Aviatorilor (p.8)

De abia acum, plimbându-mă prin casă, realizez ce deschis e tot spațiul, fără ascunzișuri: din sufragerie vezi până în fundul dormitorului, de acolo până în verandă, nici o ușă nu izolează, ca și cum gazdele ar oferi oaspeților inima pe tavă. Era sinceritatea care a fost strangulată în vremea comunismului.(p.10)

Autoportret la 10 ani (p.20)

La admitere, la Arte, proba de desen a fost o joacă. Nu reușeam să-mi împing șevaletul unde doream și l-am rugat să mă ajute pe un tânăr care părea că stă degeaba dar, cum am aflat pe urmă, era asistentul profesorului Nicolae Dărăscu, Alexandru Istrate (azi amândoi trecuți în istorie). (pag.35)

Sevastre și Bitzan în atelier (pag 44 – 45)

Când am terminat Academia de Artă mi s-a oferit să lucrez la Muzeul RSR (actualul Muzeu Național) care atunci se organiza.

Muzeul din fostul palat regal încă nu se deschisese pentru public. Când am primit „repartiția guvernamentală” nici nu știam de existența lui și am cerut răgaz până a doua zi. Am dat fuga și am avut surpriza să găsesc acolo pe prof. Gh. Oprescu, pe pictorul Octav Angheluță și pe foștii mei colegi de la litere Toto Enescu și Remus Niculescu, învârtindu-se, în halate albe, prin sala tronului și pe scările largi de marmură. Șocul a fost însă întâlnirea cu *Bărbatul cu turban albastru* de Van Eyck și cu *Răstignirea* lui Antonello da Messina, venite de la Bruckenthal, și cu o grămadă de alte pânze și statui de Rodin și Bourdelle răsfirate prin săli. Pe o scară din dos, închisă, atârnav câteva tablouri incredibil de lungi de El Greco, ascunse din pricina subiectelor religioase.. N-am știut cum să alerg mai repede înapoi la școală să spun că vreau postul! (p.61)

Secția de artă românească era condusă de pictorul Marius Bunescu, un om dintr-o bucată (și la fizic) foarte harnic. Toți îl întrebau care e secretul tinereții lui și el zicea că e prea devreme să ni-l spună. Când, mulți ani mai târziu, m-am dus să-l văd, mi-a dăruit o marină și mi-a dezvăluit taina, cu atât mai surprinzătoare cu cât venea de la un om extrem de activ, și pe care am scris-o pe dosul tabloului: „Să mai lași lucrurile să se descurce și singure”. (p.61)

la 8 iulie 1952, pe la ora 8 seara, a sunat la ușă un tip buhăit, care privea cu fiecare ochi într-altă parte, și ne-a anunțat, fluturându-ne prin față o jumătate de coală bătută la mașină (pe care nu ne-a dat-o) că se rechiziționează casa pentru Ambasada Sovietică. Mâine dimineață vor fi în fața porții, două camioane în care vă veți putea lua lucrurile – câte încap! Și a plecat.

Toată noaptea am împachetat, într-o zăpăceală. Ira și Sanda ne-au ajutat să aducem din pod cuferele de voiaj și să alegem ce se ia și ce se lasă. La început ne întrebam unii pe alții „asta da sau nu?” dar pe urmă oboseala ne-a făcut pe toți apatici și îndesam în neștire în saci și valize ce ne cădea sub mână, învelind în ziare ba un pahar de șampanie, ba un papuc de casă, fără a da atenție dacă era acolo și perechea lui.

De dimineață, năuci, am încărcat paturile și pianul, (noroc că sufrageria, mobila cea mai masivă, fusese vândută), perdelele etc. și pe cotoiul Sisoe, într-un coș de papură ca să nu vadă drumul.

Am întrebat șoferii:

– „Unde ne duceți?”

– „Avem ordin să vă descărcăm în satul Andronache”. Nici nu auzisem de el. Mai târziu am aflat că era o așezare cu mulți țigani, lângă București. I-am rugat pe șoferi să ne facă o favoare:

– „Ne puteți lăsa mai bine la Cișmigiu, la statuia lui Kogălniceanu?”

Telefonasem de cu seară tuturor și Theodora era pregătită să ne primească la ea “provizoriu” desigur. Și ne-am dus claie peste grămadă la proaspăta soacră, părinții în atelierul ei (înainte era fostă camera Irinii Nenițescu, care se prăpădise de vre-o doi ani) și eu în odaia lui Rareș. Provizoratul avea să dureze peste 35 de ani, mai mult decât întreaga viață a lui Sabin. (p.76)

Tata îngândurat și Mama îngrijorată (p.76)

Noroc că m-am încumetat să-mi fac copilul la timp.

Ca o mingiuță pufoasă și mătăsoasă, albă-roz, cu mult păr blond-roșcat a devenit centrul vieții noastre, dovada vie că pe lume mai există și minunății. Mama îi cânta și o alinta, Theodora o îmbăia, tata o plimba prin Cișmigiu.

Mă uitam la ea fascinată, incapabilă să fixez în desen și culoare nuanțele de petale. Când a început să vorbească, a fost spectacolul total. Am asistat la crearea limbajului omenesc, ca la originea lumii, am înțeles cum modelele oferite de societate sunt prinse din zbor, combinate cu onomatopei sau cum se crează noi cuvinte, direct ca metafore poetice.

Noi, cei din jur, încântați de fiecare vorbă nouă, ni-o însușeam imediat, învățând noi limba copilului și confirmându-i valabilitatea. O bună bucată de vreme, fârfurie și furculiță s-au chemat la noi papaie și papaliță, chiftelele erau „pișcante” iar sătulul era „umplut”. Contrar teoriei că noțiunile generale sunt rezultatul unor sinteze ale cazurilor particulare, am asistat într-o bună zi la inventarea denumirii tuturor „ființelor în mișcare”. Unda și Kiti („verișoara de prietenă”, cum și-au spus ele mai târziu, fetița Irei Sturdza, cu o lună mai mare) erau foarte preocupate de o muscă mare, sărind după ea și chiuind. Eu am crezut

că intru în joc, îmitându-i bâzâitul – „Bâzzz!” La care fiecare din ele a ținut să mă contrazică, arătând cu degetul muscoiul și numindu-l Unda „Ham-ham” iar Kiti „cal”. Fiecare din ele își extindea prima experiență personală asupra tuturor vietăților care mișcă. (p.93-94)

Mama spălând-o pe Unda (p.95) și Unda desenând (p.120)

...pe când alți copii blonzi erau bucălați ca niște gogoși pufoase, Sif părea o mingiuță elastică de cauciuc, care sărea mereu de colo, colo. Aspectul lui angelic nu era suav, pasiv, ci acut, percutant, datorită ochilor care te perforau ca o săgeată. Și-a păstrat și mai târziu ca „trăsătură distinctivă” privirea directă, care stabilește cu cel către care se îndreaptă o punte concretă, ca o linie magnetică trasată în aer.

Pe măsură ce învăța să vorbească, urmăream uluitoare revelații de limbă și logică, dezvăluind felul său personal de a percepe lucrurile.

Am notat într-un caiet cu scoarțe albastre o grămadă de „panseuri”, din care transcriu aici doar câteva.

La 2 ani, aflând că la TV se cântă Imnul de Stat, a zis: „Și mai stă mult?” Iar întreat „– Tu știi cine e Ceaușescu?” a răspuns prompt: „La televizor, artist!”

Și la el, logica bătea gramatica. Îmi prezenta poza lui Mihai Viteazul: „– Aici e prințesul”. O pușcă mică era o „pușculiță”. (...)

Când începuse să citească literele mari de tipar, fiind pe stradă cu maicăsa, a tras-o de mână.

„– Ce se dă aici de te saturi?” Era firma unui magazin de ȚESĂTURI.(p. 149)

Sif desenând (p.149)

Mă întrebam cum ar putea fi al doilea copil după Sif ca să nu aibă complexe...

Singura soluție era să fie fată.

Ana, Anuca, Nuca, Nucelina a fost femenină de când s-a născut, cu un farmec nonșalant și o privire albastră, ușor adormită, filtrată printre gene.(p. 150)

Ana cu primul creion (p.152)

Puteam primi, la nevoie, și studenți acasă. De curând m-am întâlnit cu un absolvent de pe atunci care mi-a spus zâmbind: „Țin minte că odată când eram la dumneavoastră, s-a auzit din camera vecină semnalul de la radio Europa Liberă, iar dumneavoastră ați spus foarte calmă: „– Soțul meu ascultă muzică simfonică”, iar noi nici n-am clipit. Complicitatea funcționa”.(p.156)

La 22 decembrie 1989 notam: Mulțumescu-ți ție, Doamne, că m-ai ținut să văd căderea comunismului! Ce s-ar fi bucurat tata! De când a început Revoluția am înțepenit în fața televizorului, cu sufletul la gură. Îmi aminteam blestemul chinezesc pe care-l spunea Schileru: “Să ai parte, tu și ai tăi, numai de zile „istorice”! Adineaori, cei de la TV au cerut de mâncare. Am golit frigiderul și am făcut sandwichuri în șervețele, am umplut sticle de lapte cu cafea caldă și

le-am dus la poarta din Dorobanți, cu o carte de vizită pe care am scris „poftă bună”. La întoarcere, pe bulevard veneau tancuri duduind și au început să șuiere gloanțe. Am luat-o la fugă, alunecând pe zăpadă. Acasă am tras jaluzelele peste tot și acum nu mai știm dacă e zi sau noapte. Îmbrăcată cu două pulovere și un halat, tremur de tensiune și încerc să mă gândesc la ceva plăcut, la speranțele neașteptate, posibile, deschise de ce se întâmplă afară. Mi se conturează încet în minte câteva ochiuri de lumină:

1 – poate ne vom putea întoarce acasă

2 – vom ajunge la Istanbul, de care povestea mama cu încântare

3 – voi rescrie cartea despre Olga Greceanu, predată la Meridiane, adăogând toate picturile și cărțile religioase, de care n-am avut voie să pomenesc până acum.

Pentru prima dată nu mai încerc să-mi alung amintirile din copilărie, vânățiile din suflet nu mai dor la fel ca înainte, pot să mă plimb cu gândul prin casa și prin grădina de odinioară, să revăd fiecare lucru la locul lui. Adorm detaliind cu delicioasă treapta verandei închise unde era pianul, covorul moale cu flori albastre pe care mă tolăneam, patul meu îmbrăcat cu țesătura groasă pe care se împleteau frunze bej pe fondul de mătase bleu și pe care, la picioare, dormea căteaua Dolly, ca o crizantemă albă...(p.170)

Casa în zăpadă (p170)

Februarie 1990

După ce, de mulți ani, ocoleam nu numai strada ci și cartierul, azi am trecut prin fața casei copilăriei, cu inima bătând, ca Hânsel și Gretel înaintea căsuței vrăjitoarei, cu pereții din turtă dulce. Toată curtea e plantată cu viță de vie proptită pe bare și sârme, formând un plafon sub care nu intră soarele. În cămăruța de la stradă, din capătul pergolei, s-a făcut o butică de jocuri de noroc...(p.171)

Ce bine că există metrourile, ajung la repezeală la tribunal. Clădirea disproporționat de mare de pe cheiul Dâmboviței e în reparație, nu ai voie să cobori în hăul din sala pașilor pierduți, dar mă strecur printre scânduri și mă uit la nudurile greoaie ale alegoriilor care înghirlandează ușile laterale, înalte ca pentru uriași. Arată ca decorul caricaturilor lui Daumier.

Am impresia ciudată că vizitez alt tărâm, ca în basme un nivel subteran la care se ajunge coborând într-un puț (eventual ca în galeriile subpământene de la vila Giulia de la Roma).

Coridoarele imense, care par că nu duc nicăieri, sunt populate cu specii umane cu care eu nu am de a face în mod normal, de la oamenii legii, care umblă țanțoș, cu pieptul bombat, în robe negre, la amărâți cenușii, țigani în culori țipătoare sau „interlopi” în ținute kitck. Factor comun: nimeni nu zâmbește, toți se uită urât și cred că în acest spațiu se află cea mai mare concentrație de necazuri pe metru pătrat.

Dacă n-aș fi fost silită de soartă, de bună voie n-aș fi trecut pragul acestei case. Recunosc însă că e interesant la culme să mai vezi și alte fețe ale lumii. Curiozitatea funcționează și-mi place. (p.173)

Nivelul de plecare al educației mele juridice iese la iveală în ziua în care, găsim în cutia de scrisori o citație de la tribunal, i-o duc triumfătoare avocatului, care zice:

“ - Trebuia să vină de la judecătorie.

Eu: –Nu-i tot una?

El: – Cum tot una? Ce e un tribunal?

Eu: – O casă în care se judecă, sinonim cu judecătoria.

El mă privește cu scârbă: – Și zici că ești intelectuală!”

Justiția pe mâna femeilor p.179)

Procesul, început efectiv la 8 nov. 1993, a fost respins la 13 mai 1994, luat de la capăt, respins din nou la 13 nov. 1994 ca fiind de constatare și trebuia de revendicare. Avocatul se ține tare, face apel, care e admis la 24 ian. 1995 și dosarul e trimis spre rejudecare. (p.174)

Așa cum există pictori amatori, am devenit și eu jurist semidoct (cred că și așa e prea mult, poate sub-sfero-doct). Cunosc drumul la tribunal cu ochii închiși .Adevărul e că de-abia reușesc să-i deschid dimineața când alerg la metrou ca să fiu în sala de judecată acolo la 8 și un sfert. (p.180)

Pe 6 iunie 1998, încep treaba de detectiv. Mă duc la tribunal, la arhiva de la subsol, și cer dosarele cu numerele 3729 și 3117. Mă așez la o masă, le deschid în fața mea, și am senzația că văd dublu. Întorc paginile în același timp, la unul cu mâna dreaptă, la celălalt cu stânga, și toate sunt la fel de frumos așezate, în aceeași ordine: Chemarea în judecată, actele de proprietate ale tatii, certificatele mele de moștenitor etc. Atâta doar, primul dosar are o dată, al doilea e început două săptămâni mai târziu. Să fi făcut-o avocatul intenționat sau pur și simplu a înaintat un proces, a uitat de el, apoi exasperat de pisălogeala mea și găsim pe birou al doilea rând de acte, a mai dat drumul la un dosar identic? Oricum, de o jumătate de an, aceeași cauză revine la același complet sub două numere și nimeni nu-și dă seama.

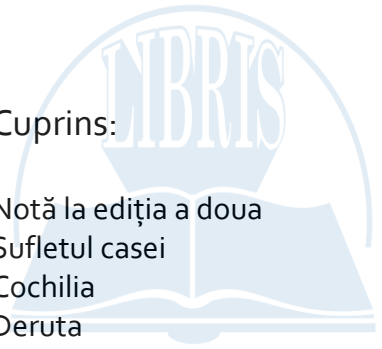
După masă mă înființez la avocat și-i relatez bomba. Se uită la mine fix, apoi ridică mâinile în aer, ca în tragediile antice: „– Nu mă întreba degeaba că nu mai știu nimic, cu câte am pe cap!”

Dacă se prefăce, e mare actor. Oricum, intenționată sau nu, figura e nostimă... Mai știi? Poate cu un dosar să pierd și cu altul, să câștig? În fiecare om zace o Agatha Cristie iar a mea se amuză teribil.

Viața e oricum, dar monotonă nu e. (p.181)

Și așa mai departe...

Cuprins:

Notă la ediția a doua	4
Sufletul casei	6
Cochilia	14
Deruta	50
Exilul și copilul	72
Alergia	98
Camera copilului	116
Jocul de-a forfecica	140
Restituirea dreptului de a-ți privi casa de pe trotuar	168
<i>„Eu nu plec de-aici nici mort, că-mi place!”</i>	194
Deplină proprietate și liniștită folosință	208
<i>Arcade, a glamorous atmosphere</i>	224
Epilog	238
Post scriptum	253